

ALKOL BAĞIMLILIĞINDA KAMU EĞİTİMİ

Psk. Dr. İlkey KASATURA *

Özet: Bu yazıda alkol bağımlılığının bir hastalık olduğu konusunda kamunun eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kamuda hangi tavırların alkol bağımlılığının tedavisinde daha yararlı olabileceği tartışılmıştır.

Summary: In this article, we emphasised that public must be trained on the fact that alcohol dependency is an illness and we discussed the attitudes which can be effective on social treatment of alcohol dependency.

Alkol bağımlılığı nedeni ile uzun süreli tedavi programlarına alınan hastalarımız ve aileleri ile yapılan görüşmeler, birçoğunun tedavi konusunda yanlış yönlendirildiğini göstermektedir. Danışıkları birçok tıp mensubu kendilerine "iç ama az iç" demişlerdir. Bu inanmaya inandırmaya yapılan bir nasihat midir? Yoksa bir alkol bağımlısının tedavi gördükten sonra, likörlü çikolata bile yememesi gerektiğini değerlendiremeyen bir bilinçsizlik mi? Tıp mensupları, bile, alkol bağımlılığı konusunda kısmen aydınlatılabilmişlerse, büyük bir kitleyi oluşturan halk ne bilebilecektir? Bu konuda yeterli bir bilgi ile kamu eğitimi yapmak, ancak olumlu bir kampanya ile başlatılabilir. Toplum iletişimde büyük rolü ve görevi olan televizyon zaman zaman yurt dışından diziler getirmektedir. Başrol oyuncularının ellerinden eksik etmedikleri kadehleri ile günün her saatinde içki içilebilir mesajının yanında, alkol kullanımı romantik bir faktör olarak devreye girmekte, alkolün tıbbi bir sorun olabileceği anlaşılmamaktadır. Gerçi o filmler, alkol bağımlılığı için hazırlanmış filmler değildir. Ancak toplumsal taklit olayı, içkinin artık güncel yaşantı içinde dostluğu pekiştiren, saatleri renklendiren bir nesne gibi algılanması, toplumun pekçok üyesini, alkol bağımlılığının alt basamakları olan, fakat bu basamağa bir kere çıktı mı inmek şöyle dursun, sonraki basamakları da kendiliğinden kolayca yürüten "sosyal içkicilik" basamağında kümelendirmektedir.

Edebiyat, resim gibi sanat alanlarında, alkol bağımlılığı olan yazar ve ressamlar, toplumun olumsuz değerlendirmelerinden kendilerini sanat-

ları ile savunarak, sanatları ile soyutlayarak uzaklaşmaktadırlar. Acaba yaratma sürecinde pekçoğunun düşündüğü gibi, alkol gerekli midir? Cevap evetse bu görüş, alkol bağımlılığının nedenleri hakkındaki cehaletimizin belirtisinden ve sanatçının kendisinin bile paylaşabileceği bir yanlıştan başka birşey değildir.

Toplumun hoşgörüsüz, ahlaken küçük görücü ve ayıplayıcı tutumu değişmediği müddetçe, alkol bağımlısının kendini tedavi olanaklarına hazır bir kişi olarak ortaya koyması güçleşecek, alkolü sanatsal, mesleki başarılar gibi savunmalarda bir kalkan gibi kullanmak davranışları çoğaltacaktır.

Bu nedenle sadece bir başlangıç noktası olan tedaviye ikna edilmek kadar, tedaviden sonra kişinin döneceği ortamın da tedavi başarısında büyük önemi vardır. Bir alkol bağımlısının, kendisini anlamayan, güvenmeyen, tutarsız kişi olarak algılayan, bilinçsiz çevresi ile olumlu bir diyalog içine girebilmesi mümkün değildir. Ayrıca iyi niyet ve hoşgörü yönünden dört dörtlük bir çevre bile bazen bu konudaki bilgi azlığı nedeni ile, alkol bağımlısının problemine yardımcı olmak yerine zararlı olabilir. Nice aileler biliriz ki alkol bağımlılığı tedavisi görmüş yakınlarını, sadece bir iki kadeh için teşvikte sakınca görmezler. Bağımlılıktan sosyal içkiciliğe dönüş yapılabilir diye düşünürler. Nice aileler vardır ki, alkol bağımlısı yakınlarının tedavi ile değişmiş kişilik özelliklerini görmezlikten gelerek, alkol kullanımının bir sonucu olarak ortaya çıkmış birçok davranışın devam edeceği korkusunu yaşarlar. Birçok işyeri tedavi görmüş alkol bağımlısına kapılarını açmaz. Böyle bir tavır değişmediği sürece bağımlılığın henüz başlangıç noktalarında olan alkol bağımlısı, durumunu açıklıkla ortaya koymakta kendisini engellenmiş hissedecektir.

Sorunun halk sağlığı yöntemleri ile bağdaştırılarak olumlu bir adım atılabilmesi için yapılacak şey, yanlış düşünce ve davranışların ortadan kalkmasını sağlayacak açık bilgileri sunmak olacaktır. Amerika'nın birçok eyaletinde, İngiltere'nin birçok bölgesinde, yasalarla desteklenen halk sağlığı programları vardır. Bu programların kapsamı

*Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastahanesi
Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Araştırma
Merkezi Psikoterapisti.

içinde, alkolün doğurduğu sorunlarla ve bu konuda aydınlatıcı bilgi verilmesiyle ilgilenen yaz okulları açılmıştır. 1983 temmuz ayında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastahıkları Hastahanesinde tamamen halktan alınan bağışlarla yapılan alkol bağımlılarına yönelik ilk tedavi merkezi olarak yurt dışındaki böyle halk sağlığı kuruluşlarının konuyu yayma sorununu da üstlenmiştir. "Alkol Bağımlılığı bir hastalıktır ve bağımlı hasta bir kişidir" mesajı topluma ulaştırılmaya çalışılmaktadır. Alkol bağımlısına yardımcı olunabilir. Ve bu yardımı yapmaya değer. Ancak Türkiye'de alkol bağımlılığının toplumu etkileyen bir sorun olduğunun anlaşılabilmesi için zamana ihtiyaç vardır. Toplum mensupları tıbbi ve toplumsal hizmetler zaten veriliyor düşüncesi ile kendilerinde sorumluluk olduğunun hala farkında değiller. Örneğin işverenler alkol bağımlısı işçilerinden sorumlu olduklarını bilmelidirler. Alkol bağımlılığının ahlaki bir durum değil, tedavisi mümkün tıbbi bir durum olduğunu anlamaları onlar için bir kazanç olacaktır. Böylece bilgiye sahip olarak sadece yardımseverlik duygularını ortaya koymayacak, kadrolarında tedavi görmüş bir kişi bulundurarak ne kadar yararlı işler yapabileceklerini kanıtlamış olacaklardır. Bir işçi tedavi için istekli görünüyorsa, gerekli tedaviye başlamasında işverenin yardımcı olması tedaviyi kolaylaştıran değerli bir faktördür. Alkol bağımlılığının halk sağlığı sorunu olduğunu kabullenmek gerekmektedir. Öyle bir sorundur ki alkol bağımlısı sadece ailesine, arkadaşlarına, işverence değil kendisine tamamen yabancı olanlara da zarar vermektedir. Kimimiz toplum kurallarına ters gelen davranışlarını görmüş, kimimiz yarattığı sorunlardan etkilenmiş olabiliriz. Bu nedenle alkol bağımlısını

yanıttığı problemler bakımından reddetmemeliyiz.

Amerika ve İngiltere'de alkol bağımlılığı tedavisinin ne şekilde geliştirileceği ve bu konuda nasıl davranmaları gerektiği hakkında kamu oyunun dikkatini çeken bilgi verme merkezleri vardır. Gönüllerden oluşan milli bir kurum olarak profesyonel ve serbest kişilerce organize edilen bu merkezler danışma merkezleri olarak çalışmaktadır.

2 Yıldır Bakırköy Ruh ve Sinir Hastahıkları Hastanesi Alkol ve Madde Bağımlılığı tedavi ve araştırma merkezi mevcut görevlerine, ek olarak alkol bağımlılarının tedavileri hakkında bilgi edinmek üzere başvurabilmeleri için teşvik edecek, aylık açık toplantılar yapmaktadır. Aileleri yönlendirme çabasına da girilen bu merkezlerde, A.A. (Adsız Alkol Bağımlıları) üyeleri, yapıcı ve bilinçli çabalarıyla faaliyet göstermektedirler.

Büyük bir çaba ile yürütülen bu faaliyetlere rağmen toplum çok sayıda alkol bağımlısı üretmeye devam edecektir. Buna toplumca nasıl engel olacağımızı halen bilmiyoruz. Çünkü, getirilecek önlemler içki satımı ve kullanımı için yasal ve ekonomik kısıtlamalar getirecek kişisel özgürlüklere sınır koyacaktır. Alkol bağımlılığı engellemek için fiyatlar yüksek tutulsa bile toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan normal kişilere karşı haksız dayvanılmamış olacaktır. Ancak tedavi hizmetlerinin geliştirilmesi böyle çelişkiler gerektirmemektedir.

Uygun bir tedavi şeklinin var olduğu ve bağımlıya bunun kabul ettirilmesinde sadece tıp ve sosyal hizmet mensuplarının değil, toplumun aklen sağlıklı her üyesinin sorumluluğu bulunduğu kabul edilmelidir.